Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет спеціальної та інклюзивної освіти
Кафедра психокорекційної педагогіки та реабілітології

Збірник тез

з нагоди 100-річчя від дня народження Клавдії Турчинської

«ПРОФЕСІЙНО-ТРУДОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ДІТЯМ ТА ДОРОСЛИМ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ»

Київ – 2024

Формування навичок і звичок моральної поведінки – важливе завдання морального виховання. Цей процес займає особливе місце в роботі з учнями з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел:

1. Висоцька А. Особливості виховного процесу у спеціальних закладах для дітей з порушенням психофізичного розвитку// Дефектологія. – 2010. – №2.

2. Матвієнко О.В. Основи морального виховання особистості молодшого школяра. – К.: Стилос, 1999.

3. Федорченко Т.Е. Рання профілактика негативних проявів у поведінці дітей: Навч. посіб. – Тернопіль: Астон, 2005.

4. Миронова С.П. «Сучасні підходи до морального виховання учнів з вадами інтелекту».

5. Атемасова О.А. Проблеми розвитку та корекції емоційної сфери молодших школярів. – Х.: Ранок, 2010.

Бондар Н.В. кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психокорекційної
педагогіки та реабілітології
факультету спеціальної та інклюзивної освіти
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

ВПЛИВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ НА ПРОФЕСІЙНО-ТРУДОВУ СОЦІАЛІЗАЦІЮ УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ.

Професійно-трудова соціалізація як процес передбачає цілеспрямовану роботу з конструювання цілісної системи психолого-педагогічного супроводу з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних особливостей школярів, рівня готовності мотивації до здійснення свідомого професійного вибору.

Одна із складових професійно-трудової соціалізації є професійне самовизначення особистості – це складний багатокомпонентний процес, спрямований на вирішення людиною важливих питань самоактуалізації, здійснення вибору й знаходження свого місця в життєвому просторі. Процедура вибору професії вимагає психологічної допомоги, консультування, підтримки, і насамперед – діагностики [4].

Необхідною умовою забезпечення сучасного процесу професійного-трудового навчання є кваліфікований кадровий потенціал, обізнаний з сучасними технологіями трудового навчання, спеціальними методиками професійно-трудового навчання з урахуванням різних рівнів пізнавального розвитку учнів з інтелектуальними порушеннями, що сприятиме соціальній адаптації за умов достатнього матеріально-технічного забезпечення спеціальних закладів відповідно до нових виробничих технологій.

Таким чином, науково-теоретичні дослідження в галузі корекційної педагогіки та спеціальної психології та вивчення практичного досвіду склали основу для оновлення змісту професійно-трудового навчання дітей з інтелектуальними порушеннями, спрямованого на пріоритетний розвиток особистості та створення для цього відповідних умов формування таких знань, умінь, які допоможуть надалі випускникам бути незалежними і самостійними в дорослому житті. Отже, зміст професійно-трудове навчання в спеціальній школі спрямований на забезпечення підготовки учнів до самостійного виконання різних видів робіт в умовах державних і приватних підприємствах та у власному побуті, та передбачає підготовку учнів до подальшого навчання у професійно-технічних навчальних закладах для здобуття професій.

Головною метою професійно-трудового навчання є формування особистості, підготовленої до самостійного життя і перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства для реалізації творчого потенціалу учнів [5].

Сучасна школа на сьогодні зобов'язана підготувати учнів до життєдіяльності, орієнтуючись на їх особистісні здібності та перспективи розвитку. Система психолого-педагогічних впливів та засобів повинна неодмінно забезпечити учнів соціально-адекватними формами самоактуалізації та самовираження для подальшого освоєння та здобуття життєвого досвіду.

Процес соціалізації школярів передбачає їх успішну підготовку до самостійного життя, допоміжну діяльність, участь у суспільному житті,

самовизначення. Ці завдання стоять перед спеціальними навчальними закладами, де учні навчаються, ростуть і здобувають професійну основу [2].

Професійна підготовка має на меті набуття школярами рівня знань і практичних навичок для подальшої адаптації до трудової діяльності залежно від інтелектуального рівня кожного з них. Багаторічний досвід роботи спеціалізованих шкіл показав, що випускники цих шкіл здобувають спеціальні знання та вміння, здатні брати участь у трудовому процесі.

Професійне трудове навчання в спеціальних навчальних закладах освіти – це місце, де діти навчаються та отримують базові професійні знання, спрямовані на формування рівня знань і практичних навичок для подальшої професійної та трудової адаптації учнів з урахуванням інтелекту та мовленнєвих здібностей кожного учня.

Характеризуючи корекційну спрямованість змісту професійно-трудового навчання учнів з інтелектуальними порушеннями, варто зазначити, що у поєднанні з розумінням сутності корекційно-розвивальної роботи як підсистеми виховання дітей з інтелектуальними порушеннями корекція як педагогічний процес забезпечується всіма його складовими: змістом, методом, організацією. Тому професійно-трудове навчання, зміст, методи та організація якого спрямовані на виправлення вад розвитку та покращення загального розвитку дитини, є корекційно спрямованим. Мета цього спеціально побудованого навчального процесу визначається темою корекційно-розвивального впливу, тобто того, що дитина повинна виправити, послабити, подолати і взагалі розвинути. З цього також визначають показники ефективності корекційно-розвивальних впливів. Отже, суб'єкт впливу є системоутворюючим елементом у процесі навчання корекційної спрямованості.

Основною метою професійно-трудового навчання в спеціальній школі є формування технічно освіченої особистості, підготовка до самостійного життя і перетворювальної діяльності в сучасних умовах виробництва, розвиток технічного мислення учнів, формування загально-трудових, науково-технічних, технічних знань, практичних навичок, сенсомоторики, навички, необхідні для

професійного навчання, професійно-життєве самовизначення на основі корекційно-розвивального навчання та виховання [3, с. 23].

Методологічною основою побудови змісту професійної підготовки в спеціальній школі є теорія діяльності, згідно з якою підготувати учнів з інтелектуальними порушеннями до трудової діяльності можливо лише за умови їхньої подібної або достатньої діяльності, особливо праці. Структура діяльності має вигляд алгоритму: мета-мотивація-метод-результат. Педагогічно доцільною є лише вмотивована діяльність. Різноманітність мотивів зумовлює їх послідовний розвиток у ході навчальної та трудової діяльності. Використовуючи теорію психологічного та практичного дієво-крокового формування, дія учня починається з повного орієнтовного заснування і закінчується самостійним проектуванням повного комплексу необхідних дій [3, с. 24].

Головною метою професійної підготовки є формування особистості, підготовленої до самостійного життя та перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства, з метою реалізації творчого потенціалу учнів [1, с.103].

Професійно-трудове навчання школярів з інтелектуальними порушеннями буде ефективною за умов, які забезпечуються використанням у навчально-виховному процесі сучасних програмних засобів і методик з урахуванням психофізіологічних можливостей учнів, посилення професійної спрямованості спеціальних навчальних закладів. Впровадження оновленого програмного забезпечення з основного профілю навчання та впровадження варіативних модулів у навчальний процес сприятиме соціально-трудовій адаптації учнів, формуванню в учнів важливої професійної якості та життєвої орієнтації, забезпеченню свідомої професійно-трудової діяльності.

Список використаних джерел

1. Бондар В.І. Дидактичні функції професійно-трудового навчання осіб з інтелектуальними порушеннями та умови їх реалізації. Актуальні питання корекційної освіти: збірник наукових праць. Кам’янець-Подільський: ПП Медобори, 2016. с. 310.

2. Бондар Н. В. Особливості розвитку трудової діяльності учнів з інтелектуальною недостатністю. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2012. № 22. С. 19–21.

3. Мерсіянова Г. М. Професійно-трудове навчання у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах для розумово відсталих дітей: посібник. Київ. Педагогічна думка, 2012. 80 с.

4. Татьянчикова І.В. Соціалізація дитини з вадами розвитку: теорія, досвід, технології: монографія. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2017. 457с.

5. Чеботарьова О. В. Особливості соціалізації школярів із порушенням розумового розвитку засобами професійно-трудового навчання. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2015. Вип. 30. С. 185–190.

Гіренко Н. А.
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри технологій спеціальної та інклюзивної освіти
Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний
педагогічний університет»,
Співак Л. А.
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри технологій спеціальної та інклюзивної освіти
Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний
педагогічний університет»,
Івкова О. М.
асистент кафедри технологій спеціальної та інклюзивної освіти
Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний
педагогічний університет».

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ, ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЙНОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК УЧНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. На сучасному етапі суспільного розвитку завдання модернізації системи навчання та здійснення освітнього процесу на якісно новому рівні встає перед спеціальною школою. Рішення зазначеної проблеми викликає необхідність суттєвих змін в системі освітньої та трудової підготовки дітей з інтелектуальними порушеннями, починаючи з першого року їх навчання у школі, що забезпечуватиме розвиток у них розумових дій та практичних вмінь